

## N:o 48.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april 1895, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts framställningar i fråga om anslag till uppförande af nya kasernetablissemment m. m.*

(1:a U. A.)

Såsom utskottet i sitt utlåtande n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret, under punkten 25:o omförmält, hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen

*ej mindre* i statsverkspropositionen att af den för uppförande af nya kasernetablissemment beviljade summa till utgående på extra stat under år 1896 anvisa 420,000 kronor,

*än äfven*, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för den 29 sistlidne januari, i särskild, samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 25), att

*dels* medgifva, att den rätt, som kronan egde eller kunde ega *ej mindre* till de å en af förste landtmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad, vid statsrådsprotokollet fogad karta med n:is 1, 1 a, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12 a, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 19 a, 20, 22,

23, 23 a, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 och 49 betecknade områden i och invid Kristianstad än afven till de norr om nämnda stad framgående fästningsgrafvar, sådana dessa å samma karta funnes med blå färg angifna, måtte på de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse den 6 sistlidne december föreslagna villkor till Kristianstads stad öfverlätas;

*dels* bevilja, till de för förläggning i Kristianstad af hela Vendes artilleriregemente erforderliga kasernbyggnadsarbetena vid regementets dervarande etablissement 304,000 kronor, deri inberäknadt det belopp, 40,000 kronor, som vid bifall till hvad här ofvan föreslagits skulle komma att af staden Kristianstad såsom bidrag till kasernbyggnadsarbetena erläggas, och till de för inqvartering å Karlsborg af Karlsborgs artillericorps, Göta ingenjörbataljon och Göta trångbataljon nödiga inredningsarbeten 26,400 kronor, med rätt för Kongl. Maj:t att, derest öfverskott å de sålunda beviljade beloppen uppkomme, använda desamma till bestridande af kostnaderna för de kasernbyggnadsarbeten, till hvilkas utförande medel i enlighet med Riksdagens skrifvelse den 9 maj 1894 redan anvisats; och

*dels* bemyndiga Kongl. Maj:t att till de förestående kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg, i mån af behof, använda de tillgångar, Riksdagen anslagit till nyssberörda, i skrifvelsen den 9 sistlidne maj omförmälda kasernbyggnadsarbeten eller framdeles kunde komma att till de, med anledning af 1892 års urtima Riksdags beslut rörande den förbättrade härordningen, nödiga arbeten af nämnda slag anvisa.

Och har utskottet i samma utlåtande anmält, att utskottet komme att öfver dessa frågor afgifva särskildt utlåtande.

---

Af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 14 januari 1895 inhemtas, att departementschefen, vid föredragning inför Kongl. Maj:t af frågan om anvisande för år 1896 af medel för uppförande af nya kasernetablissement, erinrat, hurusom 1894 års Riksdag till åtskilliga kasernbyggnader för de i följd af 1892 års urtima Riksdags beslut ny- och ombildade truppförbanden beviljat en summa af 2,791,160 kronor att med 1,411,925 kronor utgå från vissa tillika angifna försäljningsmedel, hvarjemte Riksdagen af återstående beloppet 1,379,235 kronor på extra stat för innevarande år anvisat 400,000 kronor.

Till det belopp 979,235 kronor, som sålunda skulle återstå att på extra stat anvisa, borde emellertid läggas dels kostnaden för uppförande i Kristianstad af de för Vendes artilleriregemente erforderliga byggnaderna, hvilken förut till 304,000 kronor beräknade kostnad, numera, sedan Kristianstads stad förklarat sig villig att till de blifvande byggnadernas uppförande bidra med 40,000 kronor, kunde nedsättas till 264,000 kronor, och dels kostnaden för erforderliga ombyggnadsarbeten å Karlsborg, som af chefen för fortifikationen i ett af honom den 24 sistlidne december afgifvet utlåtande beräknats till 26,400 kronor. Under förutsättning att de kasernetablissemant, till hvilkas uppförande anslag redan beviljats, verkligen kunde med de för dem afsedda medel fullbordas, skulle sålunda för samtliga de i följd af 1892 års urtima Riksdags beslut nödiga kasernetablissemanten ytterligare erfordras en summa af 1,269,635 kronor att på extra stat utgå; och ansåge departementschefen en tredjedel deraf eller i rundt tal 420,000 kronor vara för år 1896 af nöden.

Såsom af ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden den 29 januari 1895 inhemtas, har statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t till en början yttrat, att i den proposition om anslag till nya kasernetablissemant, som Kongl. Maj:t med anledning af beslutet om den förbättrade härordningen den 9 mars 1894 aflät till nämnda års Riksdag, vore förutsatt, bland annat, att Vendes trängbataljon skulle förläggas till Landskrona och att såsom följd deraf Vendes artilleriregemente, af hvilket 6 batterier hitintills varit förlagda i Kristianstad och 4 i Landskrona och som, enligt 1892 års organisation, skulle komma att bestå af tillsammans 8 batterier, deribland 2 ridande, skulle i sin helhet sammandragas till förstnämnda stad. I fråga om skälen till detta förslag och de anordningar, som för detsammas genomförande måste vidtagas vid Vendes artilleriregementes nuvarande etablissement i Kristianstad, hänvisade departementschefen till sina anföranden till statsrådsprotokollen för den 9 februari och den 9 mars 1894, hvilka funnes fogade till Kongl. Maj:ts ofvanberörda proposition, och erinrade nu endast, att kostnaden för berörda anordningar, som skulle bestå i uppförandet af en ny kasernbyggnad, en stallbyggnad, ett sommarstallskjul och ett ridhus, af chefen för fortifikationen i hans derom afgifna yttrande beräknades till 304,000 kronor. Vidare förutsattes i samma proposition, att å Karlsborg skulle för inrymmande af den ökade truppstyrka, som för framtiden komme att derstädes vara förlagd, dels företagas diverse inredningsarbeten i slutvärnet och dels uppföras en beväringssbarack för Göta trängbataljon

och ett stallskjul för Göta ingenjörbataljon. Kostnaden härför beräknades till 41,500 kronor och ingick så väl nämnda summa som det för kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad erforderliga beloppet 304,000 kronor i den anslagssumma 3,941,800 kronor, som Kongl. Maj:t för samtliga de nödiga kasernbyggnadsarbetena af Riksdagen åskade.

Med undantag af frågan om uppförande af ett stallskjul för Göta ingenjörbataljon, till hvilket ändamål Riksdagen anslog 1,500 kronor, vann Kongl. Maj:ts proposition i dessa delar icke Riksdagens bifall. Beträffande de föreslagna åtgärderna för inqvarteringen af Vendes trängbataljon och Vendes artilleriregemente, vore, såsom af Riksdagens skrivelse framginge, anledningen till afslaget att söka deri, att något bidrag från Kristianstads stad till de erforderliga kostnadernas bestridande icke blifvit utfäst. Då staden Kristianstad, yttrade Riksdagen, för närvarande disponerade åtskilliga kronan tillhöriga områden, utan att därför utgifva ersättning, och genom uppförandet af de ifrågasatta kasernbyggnaderna och dermed i sammanhang föreslagna anordningar staden skulle komma att beredas ytterligare sådan disposition och andra fördelar, ansåge Riksdagen, att, intill dess berörda förhållanden blifvit nöjaktigt utredda och tillfredsställande ordnade, frågan om uppförande af ytterligare kasernbyggnader i Kristianstad borde uppskjutas; och syntes Riksdagen Vendes artilleriregementes två ridande batterier utan olägenhet kunna tills vidare förläggas till kasernetablissemnetet i Landskrona och den under uppsättning varande Vendes trängbataljon beredas provisoriskt utrymme i de talrika, för sådant ändamål användbara byggnaderna vid Herrevadskloster.

Hvad åter anginge de ifrågasatta arbetena å Karlsborg förklarade Riksdagen, att då uppgjortt förslag till fördelning af utrymmet i slutvärnet emellan de tre truppförband, Karlsborgs artillericorps, Göta ingenjörbataljon och Göta trängbataljon, som skulle derstädes förläggas, ej blifvit slutligen faststald och denna frågas afgörande syntes böra föregås af en fullständig utredning angående truppförbandens verkliga behof af kasernutrymme, samt i alla händelser ganska betydande utrymme i proviantförrådsbyggnaden å Karlsborg, som under fredstid ej vore för beläggning af proviant erforderligt, syntes Riksdagen kunna tagas i anspråk för inqvarteringsändamål och svårighet ej heller torde möta att under sommartid belägga äfven trängbataljonens kasernutrymme i slutvärnet och exercishuset i fästningen med beväring, Riksdagen ej ansåge sig för det dåvarande böra bevilja medel till de ifrågasatta inredningsarbetena i slutvärnet samt till uppförande af särskild beväringssbarack för Göta trängbataljon.

Med anledning af Riksdagens beslut i förstnämnda fråga behagade Kongl. Maj:t den 18 maj 1894 uppdraga åt sin befallningshafvande i Kristianstads län att från stadsfullmäktige i Kristianstad infordra och till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande, huru vida och med hvilket belopp de vore villiga att, i enlighet med hvad Riksdagen antydt, dels såsom gengäld för de fördelar, hvilka genom uppförandet i Kristianstad af de för förläggning derstädes af hela Vendes artilleriregemente ifrågasatta kasernbyggnaderna och dermed i sammanhang föreslagna anordningar kunde komma att beredas staden, och dels för att erhålla full eganderätt till de kronan tillhöriga områden, öfver hvilka staden för det dåvarande förfogade utan att därför utgifva ersättning, bidra till kostnaderna för kasernbyggnadernas uppförande. Dessutom anmodade departementschefen den 29 maj samma år chefen för fortifikationen, hvilken redan förut till Kongl. Maj:t afgifvit yttrande beträffande frågan om inqvarteringens ordnande i slutväret å Karlsborg, att nu med anledning af Riksdagens beslut i samma fråga till Kongl. Maj:t inkomma med nytt förslag i samma afseende, så uppställt att, så vidt möjligt, behof af särskild bevaringsbarack för Göta trängbataljon ej komme att göra sig gällande.

Sedan de sålunda infordrade yttrandena inkommit samt arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, efter fortifikationsbefälhafvarens i Skåne hörande, afgifvit utlåtande rörande antagligheten af det utaf stadsfullmäktige i Kristianstad gjorda anbud beträffande bidrag till kasernbyggnadsarbetena i nämnda stad, hade Kongl. Maj:t dessutom den 25 januari innevarande år fastställt det af chefen för fortifikationen afgifna förslag till fördelning af inqvarteringsutrymmet i slutväret å Karlsborg.

I sitt med anledning af Kongl. Maj:ts bref den 18 maj 1894 afgifna yttrande hade stadsfullmäktige i Kristianstad förklarat att de, såsom ersättning för kronans i Riksdagens skrifvelse omförmälda jordområden och gengäld för fördelarne af hela Vendes artilleriregementes förläggning i Kristianstad, erbjöde statsverket ett bidrag till kostnaderna för uppförande af kasernbyggnader derstädes af 40,000 kronor äfvensom den del af norra folkskolans trädgård, som vore erforderlig för reglering af kronans angränsande tomt och hvilken å en här vid protokollet fogad, af stadsingenjören C. J. Palm gjord kopia af en utaf förste landtmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad karta vore utmärkt med fig. A. under vilkor

att kronan afhände sig och tillegnade staden eganderätten

till samtliga de områden, hvori kronan uti stämningen i den

genom Kongl. Maj:ts dom den 22 november 1893 afgjorda rättegång emot staden framställt anspråk,

till de norr om staden befintliga gamla fästningsgrafvarne, sådana de vore upptagna å nämnda karta,

till det lägenheten Skottenburg tillhörande jordområdet, samt

till kronans vattningsväg; dock med kronan förbehållen besittningsrätt till nuvarande Skottenburgs-området till den 1 mars 1906 och rätt till bibehållande af badhus å nuvarande platsen vid Helgeå och för väg till detsamma; och

att det erbjudna kontanta bidraget från staden till statsverket inbetalades inom viss af Kongl. Maj:ts bestämd tid, efter det samtliga till regementet hörande batterier blifvit till staden förlagda; samt

att området af norra folkskolans trädgård afträddes, då, efter fattadt beslut om förläggning till Kristianstad af regementet i sin helhet, vid skeende rasering af fästningsverken området, hvars inhägnad kronan ensam bekostade och underhölle, vore för reglering af kronans angränsande tomt erforderligt.

Enligt hvad ett vid skrifvelsen fogadt yttrande utaf drätselkammaren i Kristianstad gifve vid handen, hade de jordområden, som staden sålunda skulle förvärfva, vid en den 17 december 1881 af staden föranstaltad värdering uppskattats till 12,016 kronor 46 öre; och torde i öfrigt, hvad anginge innehållet i nämnda yttrande, böra nämnas, att beskattningsbara löneinkomsten från den till Kristianstad förlagda del af regementet i dess vid tiden för 1892 års urtima Riksdag gällande organisation af drätselkammaren beräknades till 183,590 kronor 88 öre, att i följd af den vid samma riksdag beslutade omorganisation af regementet nämnda inkomst skulle komma att minskas med 31,845 kronor 41 öre, att, om åter alla åtta till regementet hörande batterier förlades till Kristianstad, den beskattningsbara löneinkomsten skulle komma att uppgå till 201,590 kronor 73 öre, samt att sålunda i sistnämnda fall en förhöjning i den på endast sex batterier löpande beskattningsbara inkomsten skulle vinnas med 49,845 kronor 26 öre, motsvarande, efter beräkning af 4 kronor 15,3 öre på hvarje bevillningskrona, hvarmed kommunal-, kyrko- och skol-skatter för år 1893 i Kristianstad utgått, en skatt af 2,070 kronor 6 öre.

Beträffande jordområdenas läge och storlek m. m. framginge af fortifikationsbefälhafvarens i Skåne yttrande, i hvilket arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet uti sitt i ärendet afgifna utlåtande förklarade sig i allo instämma, hufvudsakligen följande.

Hvad anginge de i *punkten 1* af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda områden hade arméförvaltningens ombudsman genom stämningen i den rättegång, som stadsfullmäktige i sitt yttrande afse, yrkat, att kronan måtte förklaras vara egare till vissa, med här ofvan angifna nummer å Modées karta utmärkta egofigurer.

Då stadsfullmäktige i sitt ofvan omförmälda anbud hemställt, att samtliga i stämningen uppräknade jordområden måtte till staden afträdas, skulle alltså, ehuru kronan under loppet af rättegången af olika skäl tills vidare afstod från sina anspråk på egofigurerne n:is 2, 37, 46, 47, 48 och 49 afvensom 12, 18, 20, 22 och 23 a samt kronans påstående, i hvad det rörde tvärgatornas förlängning, i sista instansen ogillades, afven den rätt till sistberörda områden, som ännu kunde tillkomma kronan, böra till staden afstås; och ansåge fortifikationsbefälhafvaren berörda områden lika litet som de öfriga, hvilka genom domen förklarades tillhöra kronan, numera vara för något dess behof af nöden.

Icke heller deremot att de i *andra punkten* af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda *fästningsgrafvar* till staden afträddes, hade fortifikationsbefälhafvaren haft någon invändning att göra. De delar af dessa grafvar, hvilka fölle utanför den projekterade, å Modées karta med prickade svarta streck betecknade norra boulevardens yttre gränslinie, vore, enligt hvad fortifikationsbefälhafvaren anmälde, redan år 1855 till staden Kristianstad afträdda, hvadan den nu ifrågasatta öfverlåtelsen endast kunde afse de delar af grafvarne, som vore belägna innanför den projekterade boulevardens yttre gränslinie; och hvad dessa anginge, vore de med den begränsning, som å kartan genom den blåa färgen angäfvades, redan på det sätt till staden öfverlåtna, att staden genom kongl. brefven den 23 april och 3 november 1857 berättigats att »fritt disponera» dem för anläggande af en kanal kring staden. Det vore således nu endast frågan om att å staden öfverlåta den formella eganderätten, som naturligtvis för kronan saknade betydelse, under det att staden genom densammas förvärfvande komme i tillfälle att i en framtid kunna försätta den norra delen af gamla fästningsområdet, der raseringsarbetet genom stadens eget förvållande afbröts, i ett ändamålsenligare och prydligare skick än nu vore fallet.

Det i tredje punkten af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda *Skottenburgsområdet*, som år 1783 af kronan inköptes och som år 1881 af landtmätaren Modée uppmättes till 14,625 kvadratfot eller 1,289,2 kvadratmeter, deri jemväl inberäknad den utvidgning, som lägenheten genom Kongl. Maj:ts dom i ofvan omförmälda rättegång erhållit, vore för närvarande bebygdt med 2 små, med hvarandra förenade låga kors-

virks hus och disponerades af fortifikationsbefälhafvarens ombud i Kristianstad, hvilken mot en årlig ersättning af 100 kronor och förmånen af fri bostad åtagit sig att hafva tillsyn öfver fortifikationens arbeten i nämnda stad.

Hvad slutligen anginge den *i fjerde punkten* af stadsfullmäktiges skrifvelse omnämnda *vattningsvägen* hade fortifikationsbefälhafvaren ansett densamma ej heller vara för kronan behöflig.

I fråga om värdet af de kronan tillhöriga jordområden, som vid antagande af staden Kristianstads nu förevarande anbud skulle af kronan till staden öfverlåtas, hade fortifikationsbefälhafvaren upplyst, att ett sammanlagdt område af 7,210 qvadratmeter kunde med afseende å belägenheten betraktas som trädgårdstomter, egoområdet 1 och 1 a som byggnadstomt, ett område af sammanlagdt 19,895 qvadratmeter som gatumark och det område om 364 qvadratmeter, hvarmed lägenheten Skottenburg genom domen i samma rättegång ökades, som kyrkogårdsjord.

Trädgårdstomterna hade fortifikationsbefälhafvaren funnit ega ett värde af 2,163 kronor, samt den s. k. teatertomten 1,870 kronor.

Beräknades värdet för gatumarken till 17 öre per qvadratmeter, skulle densamma representera ett värde af 3,382 kronor 11 öre, derifrån dock afdrag till ett belopp af 900 kronor hade synts fortifikationsbefälhafvaren i hvarje fall böra medgifvas såsom ersättning därför, att i den beräknade arealen ingå jemväl gatorna utmed södra artilleri-etablissemmentets östra och södra sidor, hvilka staden ej förpligtats att till kronan afträda.

Vattningsvägen hade år 1881 vid den då verkställda värderingen efter 12,5 öre per qvadratfot värderats till 3,828 kronor 12 öre, hvilket värde fortifikationsbefälhafvaren dock hade ansett väl högt, synnerligen som staden redan genom bytesbrevet den 10 oktober 1860 erhållit rättighet att trafikera vägen och densamma således icke rimligen kunde af kronan till annan än staden försäljas.

Hvad slutligen anginge Skottenburgsområdet, hade fortifikationsbefälhafvaren ansett detsamma kunna uppskattas till samma värde som den s. k. teatertomten eller 5 kronor per qvadratmeter, utgörande efter 925 qvadratmeter ett belopp af 4,625 kronor.

Hela värdet af den mark, som på grund af Kristianstads stads anbud skulle af kronan till staden afträdas, kunde sålunda, efter fortifikationsbefälhafvarens beräkning, anses uppgå till 14,968 kronor 23 öre eller 2,951 kronor 77 öre mera än det belopp, hvartill drätselkammaren, i enlighet med 1881 års uppskattning, värderat samma mark, men hade emellertid fortifikationsbefälhafvaren ansett denna skilnad uppvägas dels



af värdet å den omkring 1,200 kvadratmeter stora, för kronan väl behöfliga del af folkskoletomten, som staden skulle till kronan afstå och dels af den utaf stadsfullmäktige kronan erbjudna rättigheten att till 1906 disponera lägenheten Skottenburg.

Fortifikationsbefälhafvaren hade sålunda funnit stadens anbud i allo antagligt, dervid särskildt betonande, dels att, efter hans åsigt, staden sannolikt icke skulle vilja afgifva skilda anbud för kronans tomter och för fördelen att få till staden förlagda ytterligare två batterier af Vendes artilleriregemente eller öfver hufvud i annan ordning erbjuda något konstant vederlag för kronans gatudelar än i sammanhang med bidraget till kostnaden för hela Vendes regementes förläggande till staden och dels att då staden redan innevarande år skulle till kronan afträda de jordområden, som genom Kongl. Maj:ts oftanämnda dom den 22 november 1893 förklarats tillhöra kronan, det äfven ur kronans synpunkt måste anses önskligt att få frågan om gatumarkens öfvertagande utaf staden i en nära framtid ordnad.

---

Det förslag till ordnandet af inqvarteringen i slutvärdet å Karlsborg, som af chefen för fortifikationen i skrifvelsen den 24 sistlidne december öfverlemnats och som, på sätt departementschefen redan antydt, den 25 i denna månad blifvit af Kongl. Maj:t till efterrättelse fastställt, vore, enligt hvad chefen för fortifikationen anmält, af honom uppgjort efter samråd med vederbörande truppchefer och kommandanten å Karlsborg samt utginge från den förutsättningen, att till Göta ingeniörbataljon skulle upplåtas hela den vester om kyrkan belägna delen af slutvärdet med undantag af hvalfven n:is 1, 2 och 33 i öfra våningen, som skulle användas, de båda förstnämnda af Karlsborgs artillericorps och det sistnämnda af fortifikationen för förvaring af fästningsbyggnadens arkiv, att nämnda artillericorps dessutom skulle erhålla de båda öfra våningarna af mellersta tornet, våningen under kyrkan samt öster om sistnämnda byggnad hvalfven n:is 1—16 i nedre och n:is 1—13 i öfra våningarna, samt slutligen att för inqvartering af Göta trängbataljon med dithörande beväring skulle användas hela den öfriga delen af slutvärdet.

Någon beläggning af exercishuset skulle sålunda ej ifrågakomma, hvaremot artilleribeväringen, för hvilken plats ej kunnat beredas i slut-

värnet, skulle inqvarteras i proviantförrådsbyggnaden, i hvilken några mindre kostsamma inredningsarbeten med anledning deraf skulle blifva af nöden.

Frånsedt sistnämnda arbeten, som, enligt hvad chefen för fortifikationen anmält, kunna bekostas af medel, som stode till arméförvaltningens å intendentsdepartementet förfogande, beräknades de erforderliga inredningsarbetena komma att kosta 26,400 kronor eller 13,600 kronor mindre än som, enligt de för 1894 års Riksdag framlagda kostnadsberäkningarna, ansetts vara för inqvarteringens ordnande å Karlsborg erforderligt. Minskningen i kostnad berodde, på sätt af chefens för fortifikationen skrifvelse framginge, dels derpå, att till följd af den något trängre förläggningen inom slutvärnet hela den ifrågasatta, till 8,000 kronor beräknade bevaringsbaracken för Göta trängbataljon kunnat från byggnadsarbetena uteslutas, och dels derpå, att åtskilliga arbeten, som upptagits i de äldre kostnadsberäkningarna, men som varit af beskaffenhet att ej kunna uppskjutas, redan blifvit utförda, dervid kostnaden bestridits af medel, som arméförvaltningen endast genom anlitande af för oförutsedda behof afsedda tillgångar kunnat åvägabrunga.

---

Med anledning af den utredning, som sålunda åstadkommits, hade, erinrar departementschefen, de skäl, hvilka hvad angår beslutet om de ifrågasatta kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg varit för Riksdagen bestämmande, numera helt och hållet bortfallit.

Fördelning af utrymmet i slutvärnet å Karlsborg emellan de truppförband, som för framtiden skola vara derstädes förlagda, vore nu af Kongl. Maj:t faststald och de öfriga anordningar, som Riksdagen för minskning af den beräknade kostnaden för inqvarteringens ordnande derstädes förmält sig finna af nöden, vore jemväl vidtagna. Resultatet deraf hade också blifvit, att till ifrågavarande arbeten numera ansåges åtgå endast 26,400 kronor eller, såsom redan nämnt, 13,600 kronor mindre än som sistlidna år derför beräknades.

Hvad vidare anginge det af staden Kristianstad gjorda anbud om bidrag till kostnaden för hela Vendes artilleriregementes förläggande till nämnda stad, funne departementschefen, lika med de i ärendet hörda myndigheterna, detsamma fullt antagligt. Det måste ihågkommas att af de områden, staden nu skulle tillösa sig, endast de af fortifikationsbefälhafvaren såsom trädgårdstomter betecknade jordstycken äfvensom

den s. k. teatertomten och Skottenburgsområdet noga räknadt hade något försäljningsvärde. Att kronan skulle vilja sätta sig i besittning af och till tredje man föryttra den s. k. gatumarken, som dessutom ej i sin helhet förklarats tillhöra kronan, torde väl nemligen knappast kunna ifrågasättas och ej heller den s. k. vattningsvägen, till hvilken staden redan så till vida hade nyttjanderätten, att staden berättigats att obehindradt trafikera densamma, kunde i kronans hand användas till försäljning.

Då af de öfriga jordområdena teatertomten af fortifikationsbefälhafvaren värderats till 1,870 kronor, trädgårdstomterna till 2,163 kronor och Skottenburg till 4,625 kronor, vore det alltså jord till värde af 8,655 kronor, som staden skulle erhålla i utbyte mot den s. k. folkskoletomten och det kontanta bidraget. Folkskoletomten, som innehade en ytvidd af 1,200 kvadratmeter, representerade emellertid efter 5 kronor kvadratmetern eller samma värde som af fortifikationsbefälhafvaren åsatts den s. k. teatertomten och Skottenburgsområdet, ett belopp af 6,000 kronor, så att det öfverskjutande jordvärde, som staden skulle erhålla, icke uppginge till fullt 3,000 kronor. Skilnaden emellan nämnda belopp och det af staden erbjudna kontanta bidraget, eller minst 37,000 kronor, skulle sålunda ur stadens synpunkt anses motsvara den till sitt verkliga värde ganska svårberäknelige fördelen att få till staden förlagda de båda ridande batterierna af Vendes artilleriregemente, och det torde knappast kunna påstås, att detta bidrag vore för ringa. I hvarje fall borde ej förglömmas, att de militära skälen i och för sig ansetts tillräckliga att motivera regementets sammandragning till Kristianstad och att, enligt hvad departementschefen i sitt anförande till det vid Kongl. Maj:ts proposition i kasernfrågan fogade statsrådsprotokoll för den 9 februari 1894 trodde sig hafva ådagalagt, den plan för ordnandet af inqvarteringen utaf 1:sta arméfördelningens kasernerade trupper, som han då förordade och i hvilken förslaget om förläggning af Vendes trängbataljon till Landskrona och Vendes artilleriregemente i dess helhet till Kristianstad inginge som en integrerande del, äfven ur ekonomisk synpunkt vore den fördelaktigaste.

Departementschefen funne för den skull proposition om anslag till kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg nu böra på nytt till Riksdagen aflätas; och torde i densamma Riksdagens samtycke till afyttringen utaf de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse omfördälda jordområdena jemväl böra inhemtas.

I öfrigt torde, hvad anginge innehållet i propositionen, böra erinras, att då 1894 års Riksdag i anledning af Kongl. Maj:ts till densamma

aflåtna proposition i kasernfrågan väl anslog ett visst belopp till hvart och ett af de olika kasernetablissemment, hvilkas uppförande då medgafs, men emellertid berättigade Kongl. Maj:t att, derest brist uppstode å det belopp, som sålunda för ett etablissement anvisades, till täckande deraf använda möjligen uppkommande öfverskott å anslaget till ett annat, enahanda bemyndigande i fråga om de belopp, som kunna varda till kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg, torde böra äskas; och torde dessutom, då det naturligtvis ingalunda kan vara departementschefens mening att numera, sedan förslag till reglering af riksstatens fjerde hufvudtitel för år 1896 redan blifvit till Riksdagen aflåtet, för nämnda år påyrka beviljandet af ytterligare anslag för försvarsändamål, propositionen böra innehålla hemställan från Kongl. Maj:t att få, i mån af behof, till de ifrågasatta kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg använda de medel, som af Riksdagen redan till kasernbyggnadsarbeten anvisats eller som framdeles kunde komma att för samma ändamål anvisas.

Slutligen ansåge departementschefen, att för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten torde böra äskas de belopp, som chefen för fortifikationen ansett vara därför erforderliga och mot hvilka departementschefen för sin del icke hade någon erinran att göra.

Enär fördelning af utrymmet i slutvärnnet å Karlsborg emellan de truppförband, som för framtiden skola vara derstädes förlagda, numera är af Kongl. Maj:t faststæld, och de öfriga anordningar, som Riksdagen för minskning af de beräknade utgifterna för inqvarteringens ordnande derstädes ansett vara af nöden, jemväl blifvit vidtagna, och till följd häraf kostnaderna för ifrågavarande arbeten å Karlsborg nedsatts med 13,600 kronor under det i den af Kongl. Maj:t till 1894 års Riksdag aflåtna propositionen för dessa arbeten upptagna belopp, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kongl. Maj:ts förevarande framställning i denna del.

I afseende å de för förläggning i Kristianstad af hela Vendes artilleriregemente erforderliga kasernbyggnadsarbeten har utskottet ej haft anledning till anmärkning emot den utredning angående eganderätt till vissa områden m. m., som Kongl. Maj:t i enlighet med Riksdagens uttalade önskan nu lemnat och hvilken utredning jemväl synes hafva medfört, att staden Kristianstad åtagit sig att mot erhållande af eganderätt till vissa smärre, kronan nu tillhöriga, af staden disponerade områden och gatudelar bidraga till ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten derstädes med 40,000 kronor. Kostnaderna för berörda arbeten hafva nu

likasom i propositionen till 1894 års Riksdag beräknats till 304,000 kronor, grundade på samma kostnadsförslag, som då förelades Riksdagen. Vid pröfning af Kongl. Maj:ts sistnämnda år framlagda kostnadsberäkningar för samtliga då föreslagna kasernetablissemment, yttrade Riksdagen, bland annat, att Riksdagen funnit desamma i vissa afseenden för höga, i det exempelvis, jemte det att för oförutsedda utgifter i allmänhet beräknats 5 procent af hela anläggningskostnaden, kostnaderna för vinterstallbyggnader upptagits till belopp, som motsvarade för byggnader af sten öfver 600 kronor och för byggnader af trä 500 kronor för hvarje spilta. Med hänsyn dertill och då Riksdagen, i likhet med departementschefen, funne lämpligt att vid beviljande af det sammanlagda belopp, som för berörda kasernanläggningar kunde anses erforderligt, medgifvande lemnades Kongl. Maj:t att till täckande af möjligen uppkommande brist i belopp, som beräknats för ett etablissement, använda öfverskottet å belopp, som afsetts för ett annat, hade Riksdagen ansett icke oväsentliga besparingar kunna göras i de för dessa ändamål beräknade kostnader. På grund deraf minskade Riksdagen kostnadsberäkningen för då beslutade kasernetablissemment med omkring 8 procent.

Med hänsyn härtill har utskottet funnit kostnaden för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten böra kunna begränsas till 280,000 kronor, helst som utskottet anser lämpligt, att, i enlighet med 1894 års Riksdags beslut, bemyndigande lemnas Kongl. Maj:t att till dessa arbeten likasom de å Karlsborg föreslagna i mån af behof använda de tillgångar, Riksdagen år 1894 anslagit till kasernbyggnadsarbeten. Med afdrag af det bidrag, som från Kristianstads stad är för ändamålet att påräkna, skulle alltså för Vendes artilleriregementes kasernering nödiga byggnadsarbeten erfordras att bevilja 240,000 kronor. Läggas härtill det för inredningsarbeten å Karlsborg behöfliga beloppet 26,400, skulle för ifrågavarande arbeten erfordras att bevilja tillsammans 266,400 kronor.

Enär 1894 års Riksdag för uppförande af nya kasernetablissemment beviljade 2,791,160 kronor, hvaraf dock 1,411,925 kronor att utgå af försäljningsmedel af vissa kronans tomter m. m., samt af återstående 1,379,235 kronor anvisade 400,000 kronor på extra stat för år 1895, skulle, derest ytterligare 266,400 kronor beviljas för nu ifrågavarande kasernbyggnads- och inredningsarbeten samt, i enlighet med Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning, hvaremot utskottet ej har något att erinra, 420,000 kronor anvisas på extra stat för år 1896 för uppförande af nya kasernetablissemment, alltså af det belopp, som för de

af den nya härorganisationen betingade kasernetablissemment af Riksdagen beviljats, återstå att anvisa 825,635 kronor.

Utskottet får för den skull hemställa:

a) att Riksdagen må medgifva, att den rätt, som kronan eger eller kan ega ej mindre till de å en af förste landtmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad, vid statsrådsprotokollet fogad karta med n:is 1, 1 a, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12 a, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 19 a, 20, 22, 23, 23 a, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 och 49 betecknade områden i och invid Kristianstad än äfven till de norr om nämnda stad framgående fästningsgrafvar, sådana dessa å samma karta finnas med blå färg angifna, må på de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse den 6 december 1894 föreslagna vilkor till Kristianstads stad öfverlätas;

b) att, till de för förläggning i Kristianstad af hela Vendes artilleriregemente erforderliga kasernbyggnadsarbeten vid regementets dervarande etablissemment Riksdagen må, utöfver det belopp, 40,000 kronor, som vid bifall till hvad i mom. a) föreslagits skulle komma att af staden Kristianstad såsom bidrag till kasernbyggnadsarbetena m. m. erläggas, bevilja 240,000 kronor;

c) att Riksdagen må, till de för inqvartering å Karlsborg af Karlsborgs artillericorps, Göta ingenjörbataljon och Göta trängbataljon nödiga inredningsarbeten bevilja 26,400 kronor;

d) att Riksdagen må medgifva, att, derest öfverskott å de för i mom. b) och c) omförmälda arbeten anslagna medel skulle uppkomma, desamma må användas till bestridande af kostnaderna för de kasernbyggnadsarbeten, till hvilkas utförande medel i enlighet med Riksdagens skrifvelse den 9 maj 1894 redan anvisats;

e) att Riksdagen må bemyndiga Kongl. Maj:t att till de förestående kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg, i mån af behof, använda de

tillgångar, Riksdagen anslagit till nyssberörda, i skrivelsen den 9 maj 1894 omförmälda kasernbyggnadsarbeten; samt

f) att Riksdagen må af de för uppförande af nya kasernetablissemment beviljade belopp på extra stat för år 1896 anvisa 420,000 kronor.

Stockholm den 1 april 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

---

Herrar *G. D. R. Tornerhjelm, H. P. P. Tamm, K. Bohnstedt* och *S. G. von Friesen* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.

---